

Učme deti správne čítať

Osvojenie si správnej techniky čítania a predovšetkým čítania s porozumením je veľmi dôležité a závisí od neho úspešnosť každého školáka. Je preto namieste, aby mu rodič spolu s učiteľom venoval patričnú pozornosť. Nakoľko sa v prvej triede stretnú školáci s rôznou úrovňou čitateľských zručností, je na učiteľovi, na jeho odbornosti a profesionalite, aby sa venoval každej skupine detí primeraným spôsobom. Zásadná chyba je, ak učiteľ neinformuje rodičov o správnej technike čítania a o tom, ako bude s deťmi pracovať na vyučovaní. Rodičia sú dôležití partneri v spoločnom úsilí. Často sa stáva, že rodič v dobrej snahe pomôcť a, priznajme si, niekedy aj učiteľ sám, učí deti chybné technike čítania. Deti potom získajú nesprávne návyky, ktoré im spôsobujú problémy a iba veľmi ťažko sa odstraňujú.

Ak ťažkosti s čítaním pretrvávajú dlhšiu dobu, signalizuje to poruchu čítania - dyslexiu. V záujme dieťaťa je veľmi dôležitá včasná diagnostika a následná poctivá spolupráca so špeciálnym pedagógom.

Výučba čítania prebieha v niekoľkých etapách

Prípravné obdobie

Prípravné obdobie je obdobie, kedy sa deti zoznamujú iba zo zvukovou podobou jednotlivých hlások, slabík, slov a viet, bez poznávania písmen. Deti si osvojujú melódiu reči, dĺžku hlások, tvoria jednoduché vety, hovoria slová so zhodnými písmenkami na ich začiatku, na konci, slová po slabikách, slabiky po hláskach, odlišujú dlhé a krátke hlásky a určujú počet slov v počtevej vete. Takto získajú elementárne poznatky o štruktúre našej reči, o rôznorodosti zvukov - hlások, z ktorých pozostáva.

Obdobie slabikovania

Neskôr sa deti zoznamujú s jednotlivými tvarmi písmen a pri prvej dvojici známej samohlásky a spoluhlásky začínajú postupne čítať slabiky, slová až celé vety.

Slabikovanie je veľmi dôležité a len ak ho má školáčik dostatočne zvládnuté a pohotovo číta slabiky, je predpoklad, že mu neskôr čítanie textu nebude robiť problémy. V tejto fáze pozorne sledujeme ako zvláda čítanie slov, prípadne viet, po slabikách. Je preňho spočiatku namáhavé, aby sa sústredil aj na význam toho, čo číta a vedel vetu zopakovať. Keď školáčik pochopí techniku čítania, je potrebný pravidelný čítací tréning, aby sa čítanie postupne zrýchľovalo.

Všetko závisí od individuálnych daností každého dieťaťa a je len prirodzené, že niekto sa naučí čítať rýchlejšie a iný potrebuje viac času. Nerobme z toho vedu.

Čítanie s porozumením

Po čase školáčik číta bez problémov rôzne slová a je pohotovejší. Začína obdobie čítania s porozumením. Znamená to toľko, že pri samotnom čítaní sa už nepotrebuje sústreďovať na spájanie hlások a dokáže vnímať aj obsah čítaného textu.

Ako teda naučiť deti správne čitateľské návyky a na čo si pri domácom čítaní dávať pozor?

- Na trénovanie čítania je potrebné vytvoriť pre dieťa pokojnú pracovnú atmosféru.
- Pri čítaní domácej úlohy zo šlabikára nečítajte celú stranu niekoľkokrát za sebou, dieťa potom daný text ovláda spamäti a netrénuje si pohotovosť v rozlišovaní hlások.
- Čítajte najprv jednotlivé hlásky, slabiky a slová vo vetách preskakovane a až potom prečítajte celú stranu.

Spevavé čítanie

- Nemá zmysel vyžadovať od prváčika, ktorý iba začal s čítaním slabík, aby vedel celé slovo prečítať naraz. Nechajte ho slovíčka vyslabikovať, najlepšie je využívať tzv. splývavé alebo spevavé čítanie, kedy sa slabiky až neprirodzene naťahujú a čítajú ako dlhé, napr.: Samo čítame Sssssááááá mmmmmóóó, lebo dieťa má možnosť si pri naťahovaní jednej hlásky zatiaľ zrakom pozrieť nasledujúcu, a tak ju plynulejšie pripojiť.

Podvojnú čítanie

- Vyvarujte sa toho, aby dieťa čítalo slovo najprv potichu po hláskach, prípadne slabikách a potom ho povedalo nahlas správne. Ide o nesprávny návyk podvojnú čítania, kedy dieťa prečíta daný text až dvakrát - najprv potichu, potom nahlas. Pri neskoršom čítaní viet to nielenže prváčika veľmi unavuje, ale nedokáže vnímať obsah textu. Čítanie s porozumením je v tomto prípade naozaj vylúčené.

Čítať pomaly

- Zmysluplné je čítať pomalšie, nahlas a plynule, používať správnu intonáciu pri opytovacích a rozkazovacích vetách, ukončovať vety, čítať správne čiarky. Pri rýchlom čítaní si deti často zamieňajú slová, opravujú sa alebo preskakujú riadky, nedokážu dostatočne vnímať obsah. Nasleduje neúspech v samostatných prácach, lebo nedostatočne chápu zadania úloh alebo text učebnej látky.

Motivácia k čítaniu

- Na záver nezabudnite na to najdôležitejšie - deti správne motivovať a viesť k čítaniu od útleho detstva. Podporujte a chváľte ich za každý jeden úspech, ktorý dosiahnu. Prebudzte v nich záujem o čítanie, spolu s nimi čítajte ich milované knižičky - výborné je čítanie večer v postieľke. Rozprávajte si, čo bolo v prečítanom príbehu zaujímavé, čo by urobili na mieste hrdinu, striedajte sa v čítaní. Neskôr budú čítať sami a vy ich len trpezlivo počúvajte. Objavia svet kníh, svet fantázie a imaginácie, svet, ktorý patrí len im.